

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl soudkyní JUDr. Monikou Vackovou v právní věci žalobce: **LEO Express a.s.**, IČ 29016002, se sídlem Kutvirtova 339/5, 150 00 Praha 5 - Radlice, zastoupeného JUDr. Pavlem Dejlem, LL.M. Ph.D., advokátem se sídlem Jungmannova 24, 110 00 Praha 1 proti žalovanému: **České dráhy, a.s.**, IČ 70994226, se sídlem Nábřeží L. Svobody 1222, 110 15 Praha 1, zastoupenému JUDr. Karlem Muzikářem, LL.M., advokátem se sídlem Křižovnické nám. 193/2, 110 00 Praha 1 o **418 869 000,00 Kč s příslušenstvím**

t a k t o :

- I. Žaloba o zaplacení částky 418.869.000,- Kč s příslušenstvím **se zamítá.**
- II. Žalobce **je povinen** nahradit žalovanému náklady řízení ve výši 1.668.819,90 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalovaného.

O d ů v o d n ě n í:

Mezi účastníky není sporu o tom, že oba provozují osobní vlakovou přepravu na trati Praha – Ostrava, že žalovaný je právní nástupcem bývalé státní organizace České dráhy a dlouhodobě působí jako železniční přepravce, ani o tom, že žalobce vstoupil na trh osobní vlakové dopravy v listopadu 2012. Sporné není ani to, že žalovaný byl jediným přepravcem na uvedené železniční trati až do druhé poloviny roku 2011, kdy na trh vstoupila společnost RegioJet a.s. Žalobce se stal třetím osobním vlakovým dopravcem na této trati.

Žalobce se po žalovaném domáhá náhrady škody ve výši záhlaví uvedené. Tvrdí, že škodu mu způsobil žalovaný tím, že zneužil svého dominantního postavení na trhu. Za trh pro posouzení této věci relevantní žalobce označuje trh provozování osobní vlakové přepravy na lince Praha – Ostrava a zpět, škodou míní ušlý zisk za období od 1. 12. 2012 do 30. 4. 2014.

Žalobce tvrdí, že svůj vstup na trh připravoval od roku 2010. Od té doby pracoval na svých obchodních plánech, v jejichž rámci pořídil a nasmlouval veškeré nezbytné osobní hmotné a nehmotné složky svého podnikání, mezi jinými i pět vlakových souprav typu FLIRT, a seznamoval se s cenami účtovanými žalovaným. V té době byla cena jednosměrného jízdného u vlaků žalovaného typu SC Pendolino 638,- Kč, u vlaků označených EC/EX/R (eurocity, expres, rychlík) 438,- Kč. Poté, co vstoupila na trh společnost RegioJet a.s., žalovaný ceny svých jízdenek výrazně snížil: u SC Pendolino na 300,- Kč, u ostatních typů vlaků na 210,- Kč, tj. v obou případech o 52 % oproti roku 2010. Žalovaný, jak žalobce tvrdí, snižuje ceny svých jízdenek výlučně na trase Praha - Ostrava, kde je vystaven konkurenci, zde účtuje podnákladové ceny - podle žalobcova názoru evidentně motivován snahou poškodit své konkurenty a vytlačit je z trhu. Úmyslně si způsobuje ztráty nebo si nechává ujít zisky s cílem uzavřít trh svým skutečným či potenciálním konkurentům, aplikuje tzv. predátorské ceny, zneužívá kompenzací, které mu poskytuje Česká republika za poskytování veřejných služeb na jiných tratích, pokrývá si tím ztráty, kterých dosahuje při zneužívání svého dominantního postavení. Žalobce tvrdí, že mu v souvislosti s tímto jednáním žalovaného ušel zisk. Podle obchodního plánu sestaveného v roce 2010 zamýšlel vstoupit na trh se systémem tzv. plovoucích cen v určité výši. Poté, co žalovaný v říjnu 2011 ceny svých jízdenek snížil, žalobce vstoupil na trh dne 13. 11. 2012 se systémem plovoucích cen výrazně nižších, než v roce 2010 plánoval. Výše ušlého zisku je podle původních žalobních tvrzení dána rozdílem mezi žalobcovým skutečným ziskem a ziskem, jehož by dosáhl, nebýt jednání žalovaného, a jehož výše vychází z kalkulace obsažené ve znaleckém posudku, který žalobce ke své žalobě připojil. Kalkulace je založena na úvaze, jaký by byl žalobcův zisk, pokud by se jeho ceny pohybovaly na úrovni eliminovatelných nákladů žalovaného. V tomto posudku ovšem začernil data, která se ho týkají.

Žalobce byl vyzván, aby doplnil skutková tvrzení související s konkrétním způsobem stanovení výše škody, tvrzení, na jejichž základě (byla-li by prokázána) by bylo možno dospět k závěru, že je reálné, že by dosáhl ve sporném období určitého zisku, dále aby doplnil tvrzení o vztahu příčiny a následku mezi jednáním žalovaného a ziskem, který mu ušel, tvrzení vztahující se k protiprávnímu jednání žalovaného (vymezení relevantního trhu, zdůvodnění dominance žalovaného na trhu v určitém období a charakteru minimálních nákladů, jimiž by se měla cena žalovaným poskytovaných služeb rovnat) a dále tvrzení související s okolnostmi spočívajícími v účasti třetího významného soutěžitele na trhu (společnosti RegioJet a.s.).

Žalobce vysvětlil již při přípravném jednání, že měl zpracovaný svůj business plán, který vycházel z čísel, která znal v roce 2010, kdy se připravoval na svůj vstup na trh. Škodu však požaduje za jiné období, za období, kdy se trh nějakým způsobem vyvinul, proto ji kalkuluje podle modelu, který z jeho konkrétního obchodního plánu nevychází. V tomtéž duchu žalobce doplnil svá skutková tvrzení. Podle jeho názoru cestující volí poskytovatele přepravních služeb zejména v závislosti na výši ceny přepravy. Extrémně nízké ceny žalovaného ovlivňují i hladinu žalobcových cen (žalobce byl nucen na ně reagovat účtováním obdobně nízkých cen), a mají vliv i na počet přepravených cestujících. Žalovaný v důsledku aplikace podnákladových cen přepravil vyšší počet cestujících než v případě, kdy by nabízel přepravní služby za cenu svých průměrných celkových, případně dlouhodobých, resp. eliminovatelných nákladů na jednoho přepraveného cestujícího. Pokud by tedy žalovaný neaplikoval podnákladové ceny a poskytoval služby na relevantním trhu ve sporném

období za cenu průměrných eliminovatelných nákladů, a nebo pokud by na relevantním trhu v uvedeném období vůbec nepůsobil, protože má příliš vysoké náklady a není tudíž efektivní, počet cestujících, které by přepravil žalobce, by byl vyšší a byly by vyšší i jeho tržby. Žalobce je přesvědčen, že působení společnosti RegioJet na relevantním trhu v uvedeném období na těchto závěrech nic nemění. Pro kalkulaci svých výnosů, jichž by dosáhl, nebýt jednání žalovaného, nechal žalobce zpracovat doplněk ke znaleckému posudku, z něho vychází i žalobcova tvrzení. Základ úvahy o předpokládaném zisku v rozhodném období, jehož výše se odvíjí od cen ve výši eliminovatelných nákladů žalovaného, zůstal stejný. Podle žalobce odpovídá eliminovatelným nákladům žalovaného cena jednosměrné jízdenky 993,- resp. 1035,- Kč u SCPendolino a 341,- resp. 331,- Kč u vlaků EX, průměrná cena jízdenky žalovaného by tudíž měla být 621,- Kč na jednoho cestujícího. Částku 621,-Kč vynásobil počtem cestujících, které on sám skutečně přepravil od prosince 2012 do dubna 2014 a dospěl k částce 660.715.000,- Kč, která podle jeho názoru odpovídá výnosům, jichž by žalobce dosáhl, nebýt jednání žalovaného. Další žalobcovy úvahy vycházejí z „hypotetického srovnávacího scénáře“, který předpokládá, že by všichni soutěžitelé, tj. žalobce, žalovaný i RegioJet, cestujícím účtovali cenu na úrovni průměrných eliminovatelných nákladů žalovaného na jednoho přepraveného cestujícího a počet přepravených osob by odpovídal množství, které ten který ze soutěžitelů ve sporném období skutečně přepravil. Žalobce od výnosů spočtených způsobem shora uvedeným, odečetl své skutečné výnosy (tržby) v tomto období, tj. částku 234.367.000,- Kč. Zjištěný rozdíl přičetl ke svému skutečnému hospodářskému výsledku, zohlednil „daňový štít dosažených ztrát“ a výsledek úročil v souladu s doporučením Evropské komise sazbou 8 % ročně pro léta 2012 a 2013 a 7,6 % pro rok 2014. Takto dospěl k výši škody 418.869.000,- Kč.

Žalobce je nicméně přesvědčen o tom, že žalovaný je ekonomicky neefektivní, že nemůže dlouhodobě jezdit pod svými náklady a že jediným ekonomicky racionálním rozhodnutím žalovaného by bylo opustit relevantní trh ještě před žalobcovým vstupem na něj – tj. po vstupu společnosti RegioJet na tento trh. V takovém případě by žalobcův zisk byl vyšší. Pokud by žalovaný na relevantním trhu nepůsobil, zůstali by na něm jen RegioJet a žalobce, přepravovali by cestující, včetně přiměřeného zisku za cenu 358,- Kč v prosinci 2012, 353,- Kč v roce 2013 a 355,- Kč od ledna do dubna 2014. Cestujících, které v téže době přepravil žalovaný, by byl poměrně rozdělen a připočten k počtu těch, které skutečně RegioJet a žalobce přepravili. Tímto způsobem dochází k výpočtu ušlého zisku ve výši 468.976.000,- Kč.

Žalobce vymezuje relevantní trh jako provozování osobní vlakové přepravy na lince Praha – Ostrava a zpět. Porovnává ceny vlakové přepravy, rychlost této přepravy a frekvenci spojů mezi oběma městy s obdobnými parametry u přepravy letecké a autobusové a dospívá k závěru, že osobní vlaková přeprava na lince Praha – Ostrava a zpět byla v období, o které jde, nezaměnitelná s jinými druhy přepravy, letecká přeprava byla výrazně dražší, denní hustota spojů v případě tohoto druhu přepravy a i autobusové přepravy byla nesrovnatelná, navíc doba přepravy autobusem je takřka dvojnásobná. Dominantní postavení žalovaného vazbou na ustanovení § 10 odst. 1 a 2 zákona o ochraně hospodářské soutěže odvozuje z odhadu vývoje tržních podílů na shora vymezeném relevantním trhu podle dosažených tržeb v uvedeném období a podle počtu přepravených osob. Je přesvědčen, že žalovaný si zachoval výrazný odstup od svých konkurentů, který mu spolu s jeho nesrovnatelnou finanční silou oproti nim umožňuje chovat se na relevantním trhu zcela nezávisle na ostatních soutěžitelích či spotřebitelích. Rovněž agresivní cenová politika žalovaného podle žalobce dokazuje, že žalovaný disponuje tržní silou, která mu umožňuje se chovat ve značné míře nezávisle na jiných soutěžitelích. Žalovaný, který je zdaleka nejméně efektivním soutěžitelem, provozoval na relevantním trhu zdaleka největší počet spojů, nabízel zdaleka největší kapacitu, což je

dokladem jeho vylučovacího plánu. Podle žalobce není žádný racionální ekonomický důvod, aby žalovaný takové množství spojů provozoval. Uvádí dále, že žalovaný je vertikálně integrovaným soutěžitelem. Žalobce je - stejně jako společnost RegioJet a.s. - v řadě služeb nezbytných pro jeho podnikání na relevantním trhu závislým na žalovaném, což posiluje možnost žalovaného chovat se ve značné míře nezávisle na svých konkurencích. Žalobce zdůrazňuje rovněž, že bariéry vstupu na relevantní trh jsou poměrně vysoké a v té souvislosti zmiňuje náklady žalovaného na pořízení vlaků Pendolino, které dosáhly 4.625.791.000,- Kč.

Žalovaný zpochybňuje, že by měl v době, kdy žalobce vstupoval na trh, dominantní postavení na tom trhu, který žalobce označuje za relevantní. Rozhodně nemohl jednat nezávisle na spotřebitelích, ale každopádně nejednal nezávisle na společnosti RegioJet a.s., která na trhu již v té době působila. Zdůrazňuje, že podstatná je jeho tržní síla, nikoli tržní podíl, podstatný je počet přepravených osob, nikoli přepravní kapacita. Žalovaný neobtěžoval zisky, ale snažil se eliminovat ztráty, které mu vstupem a agresivní cenovou politikou společnosti RegioJet při jejím vstupu na trh vznikaly. Žalovaný zdůrazňuje, že se trvale snaží zlepšovat kvalitu nabízených služeb, např. postupně zavádí internetové připojení ve vlacích, rozšiřuje občerstvení atd., snaží se snižovat náklady a optimalizovat (postupně snižovat) nabízené přepravní kapacity. Agresivní cenová politika RegioJet mu však neumožňovala zachovat poptávku po jeho službách, aniž by zároveň nesnížil ceny, proto byl nucen učinit i tento poslední krok a postupoval konzervativně, ceny konkurence pouze dorovnal, a to navíc pouze u produktů EC, IC, EX a jen ve druhé vozové třídě. Ceny prémiového produktu, tzn. SC Pendolino, zůstaly vyšší nežli ceny RegioJetu. Trvá na tom, že tyto ceny spolehlivě přesahují hranici variabilních nákladů žalovaného, která je z hlediska soutěžního práva rozhodná, a co nejvíce přispívají ke krytí nákladů fixních. Zdůrazňuje, že žalobce vstupoval na trh již v této situaci. Zahájení provozu koncem r. 2012 spojil s nabídkou jízdenek za mimořádně nízké ceny, značnou část jízdenek nabízel za 137,- Kč a posléze ještě za nižší „akční“ jízdné, které sám označil jako Cenové šílenství, konkrétně za 95,- Kč. Obdobným způsobem reagoval i RegioJet. Žalovaný už nic nedorovnal a zůstal nejdražším ze všech dopravců na trati. Snížení cen byla obranná reakce žalovaného a s ohledem na všechny okolnosti šlo o reakci přiměřenou. Jeho jednání, jak tvrdí, nebylo a není vedeno úmyslem vyloučit žalobce či jinou konkurenci z trhu, ale účinně na tomto trhu soutěžit. Z trhu ostatně nikdo nezmizel, ani se k tomu nechystá a oba soutěžitelé žalovaného se na trhu prezentují jako mimořádně úspěšní. V té souvislosti zdůrazňuje účel zákona na ochranu hospodářské soutěže, jímž má být ochrana soutěže, nikoli konkrétního soutěžitele. Má za to, že neexistuje příčinná souvislost mezi škodou, kterou žalobce tvrdí, a jednáním žalovaného, protože cenovou úroveň služeb na trhu tak, jak ji žalobce vymezuje, žalobce v době, kdy na trh vstupoval, znal. Má za to, že ušlý zisk, který žalobce kalkuluje, odpovídá sice závěrům jím předložených znaleckých posudků, ty však žalovaný považuje za nesmyslné a je přesvědčen, že žalobcovy záporné hospodářské výsledky jsou jen důsledkem jeho chybných ekonomických rozhodnutí. Zpochybňuje rovněž, že by zneužíval veřejnou podporu a připomíná, že z pohledu tohoto řízení je otázka zneužití veřejné podpory nepodstatná.

K vymezení relevantního trhu podrobněji dodává, že nelze na tomto trhu bez patřičného zdůvodnění směřovat vlaky kategorie R – rychlík a EN – euronight, s produktem EC, IC EX, jejich povaha se liší. Připomíná, že žalobce se ve svých tvrzeních vůbec nezmiňuje o variabilních nákladech, přitom ty jsou pro posouzení zneužití dominantního postavení podstatné. Setrvává na kalkulaci údajné majetkové újmy, kterou mu dle jeho tvrzení žalovaný způsobil a která byla vyčíslena už v původním posudku, soudu prezentuje řadu dalších variant výpočtu ušlého zisku, vycházejících z dodatku, které se liší v předpokladech i ve výsledcích. Připomíná, že spor se řídí českým právem, judikatura Nejvyššího soudu zdůrazňuje maximální míru jistoty u úvah o tom, zda v důsledku určitého jednání škůdce reálně ušel

určitý zisk, pouze ten může být předmětem žalobního nároku. Vycházet z hypotéz v daném případě nelze. Žalobcova kalkulace nestojí na udržitelných a přesvědčivých předpokladech. Žalobce předpokládá, že celková poptávka na trati by se v důsledku růstu cen vůbec nezměnila, že by dopravce RegioJet dobrovolně účtoval shodně vysoké ceny jako žalobce přesto, že by mu jeho náklady umožňovaly účtovat ceny nižší a přebírat cestující ostatních dopravců a též žalobcovy cestující, že by RegioJet a žalobce byli schopni převzít všechny cestující žalovaného přes to, že jejich kapacita pro takový krok není dostatečná. Takové předpoklady jsou podle žalovaného na první pohled absurdní, žalovaný v té souvislosti odkazuje na závěry znaleckých posudků, které předložil. Zdůrazňuje, že žalobce důsledně nevysvětlil ani nepředložil soudu svůj podnikatelský plán, z něhož na začátku svých podnikatelských aktivit vycházel, ačkoli k tomu byl soudem vyzván. Veškerá jeho tvrzení jsou nepodložená, navíc sledoval cenové úrovně na trati v posledním roce před vstupem na trh a svůj podnikatelský plán změněným podmínkám zřejmě nepřizpůsobil. Jeho úvahy o tržním vývoji na trati jsou extrémně zjednodušující. Žalovaný je tudíž přesvědčen o tom, že žalobce nevyhověl poučení soudu, které se mu dostalo na přípravném jednání, že neunesl břemeno tvrzení a břemeno důkazní a že je tudíž na místě z tohoto důvodu jeho žalobu zamítnout.

Shora uvedený souhrn je jen stručnou rekapitulací velmi obsáhlých tvrzení obou účastníků řízení. Žalobce se ve svých podáních poměrně podrobně rozepisoval o obecných předpokladech, za nichž je postavení konkrétního soutěžitele na trhu považováno za dominantní, o mezích, v nichž se může takový soutěžitel pohybovat, aby své dominantní postavení nezneužil ve smyslu § 10 a 11 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže (ZOHS), rozebral evropskou judikaturu týkající se zneužití dominantního postavení a náhrady škody (či jiné újmy) tím způsobené, přes poučení soudu, kterého se mu dostalo, však jeho tvrzení zůstala nedostatečná ve vztahu ke konkrétním předpokladům odpovědnosti za škodu, jejíž náhrady se v daném sporu domáhá.

Práva a povinnosti účastníků vzniklá do 31. 12. 2013 posuzoval soud v souladu s ustanovením § 3028 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., (nového) občanského zákoníku podle dosavadních právních předpisů, tedy podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále jen obč. zák.) a zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále jen obch. zák.). Práva a povinnosti vzniklá po uvedeném datu podle zákona č. 89/2012 Sb., (nového) občanského zákoníku (o.z.)

Zneužití dominantního postavení na trhu je jednáním zakázaným (§ 11 odst. 1 věta první ZOHS). Přesto, že § 42 odst. 1 obch. zák. (dnes obdobně § 2972 o.z.) považuje nedovolené omezování hospodářské soutěže za jednu z forem zneužití účasti v hospodářské soutěži, vlastní úpravu nedovoleného omezování hospodářské soutěže svěřuje zvláštnímu zákonu (§ 42 odst. 2 obch. zák.), jímž je právě ZOHS. Konkrétní povinnosti, jejichž porušení je podle žalobce příčinou vzniku škody, nejsou stanoveny obchodním zákoníkem, proto á contrario § 757 obch. zák. nelze použít speciální úpravu náhrady škody podle § 373 obch. zák., ale úpravu obecnou podle § 420 a násl. obč. zák. pro období do 31. 12. 2013. Pro období po tomto datu platí úprava obsažená v § 2910 o.z. a násl. o.z. Zmiňovaná ustanovení upravují odpovědnost za škodu způsobenou zaviněným porušením právní (resp. zákonné) povinnosti a vycházejí shodně z toho, že jedná-li takto někdo v rozporu se zákonem, pak odpovídá za škodu, která v důsledku takového jednání vznikla. Škodou se rozumí v obou případech též ušlý zisk (§ 442 odst. 1 obč. zák., § 2952 věta první o.z.). Předpokladem odpovědnosti za škodu podle staré i nové právní úpravy je existence škody v určité výši, konkrétní jednání, které je v rozporu se zákonem, a příčinná souvislost mezi takovým jednáním a vzniklou škodou. Všechny podmínky musejí být splněny současně. Na žalobci bylo, měl-li být ve sporu

úspěšný, aby všechny skutečnosti rozhodné pro vznik nároku na náhradu škody tvrdil a prokázal.

V této souvislosti je vhodné připomenout, že soud neakceptoval žalobcův návrh položit Soudnímu dvoru EU předběžnou otázku související se vztahem příčinné souvislosti ve sporech o náhradu škody způsobené zneužitím dominantního postavení. Řešením předběžné otázky zajišťuje Evropský soudní dvůr soulad mezi normami evropskými a vnitrostátními. Vztah mezi jednáním (porušením práva) a jeho následkem (škodou) není však otázkou právní, ale skutkovou. V každém sporu o náhradu škody je třeba prokázat, že konkrétní škoda, která je požadována, má původ v konkrétním jednání toho, kdo je označen za škůdce. A platí naopak, že za konkrétní škodu nelze činit odpovědným někoho, jehož jednání příčinou určité škody nebylo, a to ani tehdy, jestliže shodou okolností jednal v rozporu se zákonem. Zlomí-li si například někdo nohu poté, co uklouzne na neuklizeném chodníku vlevo od silnice, zcela jistě za škodu tím vzniklou nebude odpovídat ten, kdo je povinen uklízet pouze ten chodník, který leží vpravo od silnice. Platí to přesto, že pravý chodník zůstal neuklizen. Protiprávní jednání totiž v takovém případě nebylo příčinou vzniku škody. Stejně tak nelze bez dalšího vycházet z toho, že by žalovaný, i kdyby bylo prokázáno, že v rozhodné době byl dominantním soutěžitelem na relevantním trhu a svého dominantního postavení zneužíval, odpovídal za každou škodu, která by žalobci vznikla. Odpovědný by byl pouze za takovou škodu, která vznikla jako následek takového protiprávního jednání, tedy v příčinné souvislosti s ním. Soudu navíc není známo, že by evropské normy či evropská judikatura vycházely z jiných předpokladů. (Žalobcův požadavek, aby pro své rozhodnutí použil Sdělení Komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie a ze Souvisejícího praktického průvodce určení výše škody s otázkou vztahu příčiny a následku rovněž nesouvisí. Jak již napovídá sám název těchto listin, týkají se způsobu stanovení výše škody, nikoli však vztahu příčiny a následku mezi škodou a protiprávním jednáním.)

Nutnost prokázat vztah příčinné souvislosti mezi protiprávním jednáním a škodou se line jako červená nit ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, vhodné je v té souvislosti citovat z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1462/2003, publikované v Souboru rozhodnutí NS ČR, sv. 29 pod č. C 2593, na něž Nejvyšší soud v dalších svých rozhodnutích odkazuje. Uvádí, že *o vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem protiprávního úkonu škůdce, tedy je-li jeho jednání a škoda ve vzájemném poměru příčiny a následku, tudíž je-li doloženo, že nebyť protiprávního úkonu, ke škodě by nedošlo. Byla-li příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost za škodu nenastává; příčinou škody může být jen takové protiprávní jednání, bez jehož existence by škodný následek nevznikl. Nemusí sice jít o příčinu jedinou, nýbrž i o jednu z příčin, která se podílí na nepříznivém následku, o jehož odškodnění jde, avšak musí jít o příčinu podstatnou. Je-li příčin více, působí z časového hlediska buď souběžně anebo následně, aniž se časově překrývají; v takovém případě je pro existenci příčinné souvislosti nezbytné, aby řetězec postupně nastupujících příčin a následků byl ve vztahu ke vzniku škody natolik propojen (prvotní příčina bezprostředně vyvolala jako následek příčinu jinou a ta postupně případně příčinu další), že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku.*

Jak již shora řečeno, bylo na žalobci, aby tvrdil právně významné skutečnosti, z nichž svůj nárok na náhradu škody (v konkrétní formě a v konkrétní výši, způsobené konkrétním protiprávním jednáním) dovozuje a označil důkazy, jimiž by svá tvrzení prokázal, tj. aby splnil svou povinnost tvrzení i povinnost důkazní (§ 101 odst. 1 písm. a/, b/ , § 120 odst. 1o.s.ř.). Soud předesílá, že povinnost tvrdit konkrétní skutečnosti, z nichž účastník svůj nárok

dovozuje, logicky předchází jeho povinnosti důkazní. Není možné, aby soud z obsahu důkazů, které žalobce označí, sám vytřídil informace a z nich namísto žalobce složil právně významný příběh. Chybí-li podstatná skutková tvrzení, pak v zásadě není k čemu vést dokazování (k tomu srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 1014/2003, ze dne 3. listopadu 2005).

Žalobce tvrdí, stručně řečeno, že nebýt protiprávního jednání žalovaného, dosáhl by ve sporném období většího zisku, než kterého skutečně dosáhl. Ušlým ziskem se obecně rozumí újma spočívající v tom, že majetkové hodnoty poškozeného se nerozmnoží, ačkoli se to dalo s ohledem na pravidelný běh věci očekávat. Z uvedeného plyne, že na žalobci bylo, aby tvrdil (a poté prokázal) mimo jiné, jak by zpravidla „věci běžely“, nebýt jednání žalovaného. Je třeba připustit, že žalobce byl skutečně v obtížné situaci. Ušlý zisk požadoval za období prvního roku a půl svého podnikání, tj. za období, které z hlediska jeho příjmů a výdajů nebylo s čím srovnávat. Za této situace měl však – zejména domáhal-li se náhrady škody v takové výši – náležitě soudu vysvětlit, jaké byly jeho konkrétní plány, když na trh v listopadu 2012 vstupoval, jaké konkrétní okolnosti jeho obchodní plán ovlivnily, jak se v jeho plánech projevila účast dalšího soutěžitele na trhu a jeho cenová politika, neboť v době žalobcova vstupu na trh byla již účast dalšího soutěžitele na trhu a jím nastavené ceny součástí „pravidelného běhu věci“. Měl tedy tvrdit takové skutečnosti, z nichž by se dalo s velmi vysokou pravděpodobností dovodit, že by se – s ohledem na tento pravidelný běh věci – dalo očekávat, že by dosáhl zisku v určité výši. Žalobce však žádné konkrétní skutečnosti týkající se jeho obchodních plánů souvisejících s obdobím skutečného vstupu na trh (tj. obchodních plánů a záměrů vztahujících se k situaci, která na trhu byla na konci roku 2012) netvrdil. Namísto takových tvrzení předložil znalecký posudek (resp. obsah znaleckého posudku převzal do svých tvrzení) a navrhoval rovněž, aby soud nechal zpracovat další znalecký posudek, který by – krom jednotlivých předpokladů definujících zneužití dominantní postavení soutěžitele na trhu – určil výši škody ve variantách, která byla východiskem již jím předloženého posudku. Výše žalobcova předpokládaného zisku měla tudíž vycházet pouze z hypotézy, že by žalovaný účtoval ceny na úrovni svých eliminovatelných, dlouhodobých přírůstkových, resp. průměrných nákladů. Ani slovo však žalobce neuvedl o svých nákladech, o svých cenách, které by vycházely ze situace na trhu na konci roku 2012, o své skutečné obchodní strategii, která nutně musela počítat s účastí nejen žalovaného, ale též dalšího významného soutěžitele na trhu. Výši svých plánovaných cen žalobce pouze velmi povšechně shrnul v tabulce ve svém podání z 25. 7. 2014, šlo však podle jeho tvrzení o ceny, s nimiž plánoval vstoupit na trh v roce 2010, tj. o ceny, v nichž se vliv přítomnosti společnosti RegioJet na trhu neprojevil.

Žalovaný ve svých vyjádřeních citoval z rozsáhlé a ustálené judikatury Nejvyššího soudu, zejména senátu 25 Cdo, jehož rozhodnutí již řadu let sjednocují judikaturu v otázkách náhrady škody, a též senátu 28 Cdo. Žalovaným citovaná rozhodnutí, z nichž soud též v této věci vychází, akcentují v případě nároku na náhradu škody ve formě ušlého zisku otázku jistoty, nikoli pouhé pravděpodobnosti zvýšení majetkového stavu v budoucnu, neboť „*musí být najisto postaveno a v tomto směru je důkazní břemeno na poškozeném, že nebýt protiprávního jednání škůdce (či škodní události u objektivní odpovědnosti) by se majetkový stav poškozeného zvýšil*“ (citováno z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 371/2007 ze dne 17. června 2009), přičemž „*vymezení ušlého zisku musí být podloženo existujícími či reálně dosažitelnými okolnostmi, z nichž lze usuzovat, že škodní událost skutečně zasáhla do průběhu konkrétního děje vedoucího k určitému zisku*“ (citováno z usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 1824/2010 ze dne 17. dubna 2012). Žalobce však netvrdil žádné skutečnosti, z nichž by bylo možno dovodit, že by vzhledem k okolnostem na relevantním trhu mohl reálně dosáhnout určitého zisku, soudu předložil pouhé hypotézy založené na několika

ekonomických modelech, o nichž ani netvrdil, že vycházejí z jasných a ověřitelných údajů, tj. z jeho konkrétního obchodního plánu. Tvrdí jednoznačně, že výše škody, která mu vznikla, má být objasněna až znaleckým posudkem soudem ustanoveného znalce, kterému je „plně připraven odkrýt své obchodní tajemství ve stejném rozsahu, jak to učiní žalovaný“. Žalobce se ve svých tvrzeních zaměřuje na protiprávní jednání žalovaného, o skutečnostech, které souvisejí s ním, však mlčí.

Je nutno zdůraznit, že ten, kdo hodlá uplatňovat u soudu nárok, který souvisí s jeho podnikatelskou činností, musí počítat s tím, že nebude moci v tom rozsahu, který se týká předmětu sporu, před druhým účastníkem řízení tajit skutečnosti, které jsou předmětem jeho obchodního tajemství. Civilní soudní řízení je totiž založeno na principu, že druhé straně sporu musejí být známa všechna podstatná fakta, o která žalobce svůj nárok opírá, aby mohla zaujmout jim odpovídající procesní obranu. Občanské soudní řízení sporné je navíc postiženo principem tzv. koncentrace řízení (§ 118b o.s.ř.), tj. pravidlem, podle něhož platí mj., že (s výjimkami v zákoně uvedenými) musejí být veškerá právně významná tvrzení uplatněna a důkazy k nim označeny do konce přípravného jednání, pokud se konalo, nebo nejpozději ke konci lhůty, kterou soud účastníkům za tím účelem poskytne. O tom byli účastníci při přípravném jednání, které se v této věci konalo, poučeni.

Žalobce vytýká žalovanému „nepochopitelnou procesní pasivitu“, sám však žádoucí procesní aktivitu nevyvíjí. Domáhá se, aby žalovaný splnil svou „vysvětlovací“ povinnost vztahující se zejména k výši jeho nákladů, od nichž žalobce své nároky odvíjí, s argumentem, že k patřičným datům žalovaného přístup nemá. Pomíjí však (ač poučen), že je to především on sám, kdo musí poskytnout informace a patřičná data, z nichž by se dalo dovodit, jakou konkrétní obchodní strategii na počátku svého podnikání zvolil, aby dosáhl určitého zisku. Žalobce zaměňuje břemeno tvrzení a důkazní, tedy ony již shora zmiňované dvě základní procesní povinnosti. Lze to demonstrovat též na jeho postoji k úloze společnosti RegioJet na trhu. Žalobce od počátku trval na tom, že role této společnosti není relevantní pro posouzení nároku na náhradu škody uplatněného vůči žalovanému. V podání ze dne 23. 9. 2015 (tj. po uplynutí 30-ti denní lhůty od konce přípravného jednání, při němž byl poučen jak o koncentraci řízení, tak o možnosti neúspěchu ve sporu pro neunesení břemene tvrzení a břemene důkazního) však v rámci dalšího návrhu na zpracování znaleckého posudku zmiňuje společnost RegioJet v souvislosti se vzájemnými interakcemi mezi žalobcem, žalovaným i uvedenou společností, jimiž by se měl zabývat znalec na základě dat, která by mu žalovaný a uvedená společnost měli poskytnout, protože je třeba určit žalobcův ušlý zisk „na základě např. ekonomického modelu vývoje situace na relevantním trhu“. Je zřejmě přesvědčen, že by znalec – bez ohledu na jeho tvrzení – měl sám pátrat po veškerých okolnostech, které by mohly přicházet v úvahu při řešení otázky, jakého zisku mohl žalobce dosáhnout, nebýt jednání žalovaného.

Soud s přihlédnutím k výši požadované škody a charakteru sporu, v němž by rozhodující roli zcela jistě hrálo řešení odborných otázek, považoval za potřebné ujistit se o tom, kde jsou v daném konkrétním případě meze tvrzení a meze konkrétní odbornosti, která by v tomto řízení musela být využita, tj. ujistit se o tom, zda žalobcův návrh na zpracování znaleckého posudku, jímž žalobce hodlal prokazovat mj. výši vzniklé škody, je za dané procesní situace relevantní. K jednání proto pozval zpracovatelku znaleckého posudku (a jeho dodatků), na němž žalobce založil podstatnou část své argumentace související se vznikem škody a její výší ing. Štěpánku Kopeckou, a zpracovatele oponentních posudků předložených žalovanou stranou doc. Tomáše Krabce. Z několikahodinové diskuse nad závěry obou posudků považoval soud za podstatnou (vzhledem k otázce, kterou v dané chvíli řešil) tu část výpovědi doc. Krabce, v níž se doc. Krabec vyjadřoval k podkladům, které jsou nutné pro to,

aby bylo možné stanovit výši ušlého zisku, případně posoudit, zda jsou reálná očekávání týkající se potenciálního budoucího zisku. Má-li být stanoven dostatečně věrohodný scénář vývoje na trhu, musí k tomu mít znalec dostatečně podrobné a věrohodné vstupní údaje. Potřebuje zkoumat podrobný plán výnosů na konkrétním trhu a jeho odůvodnění, tj. strukturu výnosů a způsob, jakým se výnosů dosáhne, jak výnosy souvisí s náklady, které je nutné vynaložit. Výnosy plynou z typu služeb, jejich množství a jejich kvalitativní a cenové struktury. V daném případě by to mohly být např. údaje o typu spojů, vlakových tříd, o akčních nabídkách, synergických efektech s ostatními službami atd. Znalec by měl mít údaje o marketingu, který s produktovým plánem souvisí. (Doc. Krabec potvrdil úvahu soudu o tom, že podobný podnikatelský plán je jistě jedním z podkladů pro poskytnutí podnikatelského úvěru.) Podle doc. Krabce není „zcela triviální“ ani úvaha o výši eliminovatelných či variabilních nákladů, znalec sám nepozná, z čeho „čísla plynou“.

Výpovědí ing. Kopecké ověřil soud to, co plyne z obsahu žalobcových tvrzení a předložených posudků, totiž že ing. Kopeckou zpracovaný posudek je založen na pouhém odhadu eliminovatelných nákladů žalovaného. Reálná data žalobcova jsou použita pouze pro výpočet zisku, jehož žalobce skutečně dosáhl, nikoli jako vstup pro stanovení zisku předpokládaného (s výjimkou počtu žalobcem skutečně přepravených cestujících). Nicméně též ing. Kopecká vychází z toho, že pro vytvoření určitého modelu situace na trhu by bylo vhodné mít konkrétní údaje, konkrétní čísla.

Výslechem obou znalců měl soud ověřenu svou úvahu o tom, že žalobce nesplnil svou povinnost tvrzení týkající se zisku, jehož by, jak tvrdí, dosáhl, nebýt jednání žalovaného. Žalobci nic nebránilo v tom, aby soudu náležitě objasnil svůj podnikatelský plán, s nímž vstupoval na trh, vylíčil všechny okolnosti, s nimiž při svém vstupu na trh počítal, vysvětlil (podobně jako musel nejspíš vysvětlit úvěrující bance), jakým konkrétním způsobem hodlal dosáhnout určitého zisku, aby teprve poté mohl být (bylo-li by to s ohledem na zjištění týkajících se dalších předpokladů odpovědnosti za škodu namíste) zpracován znalecký posudek, který by nejprve ověřil, zda by – s ohledem na konkrétní podnikatelský záměr a s ohledem na pravidelný běh věcí – žalobce dosáhl zisku v určité výši. Teprve poté by řešil výši škody, tj. rozdíl mezi takto zjištěným potenciálním ziskem a ziskem, jehož žalobce skutečně dosáhl. Žalobce však žádné v tomto směru podstatné skutečnosti ve svých podáních vůbec netvrdí. Netvrdí, jaké služby hodlal poskytovat, v jakém rozsahu, jaký marketingový tah měl připraven při svém vstupu na trh, jaké například a po jakou dobu hodlal uplatňovat tzv. zaváděcí ceny, na jaké zákazníky se chtěl zaměřit, aby na trhu obstál nejen v konkurenci se žalovaným, ale též v konkurenci se společností RegioJet, atd. K těmto a podobným okolnostem by příslušný odborník při zpracování znaleckého posudku jistě musel přihlédnout, není však jeho povinností je zjišťovat – ostatně prokázat je znaleckým posudkem ani nelze. Je věcí žalobce, aby tyto skutečnosti nejprve tvrdil, jak bylo opakovaně řečeno, a prokázal je.

Žalobce je přesvědčen, že svou povinnost tvrdit rozhodné skutečnosti splnil, když jako důkaz předložil čestné prohlášení předsedy svého představenstva Leoše Novotného. Soud žalobcovo přesvědčení nesdílí. Nutno konstatovat především, že si žalobce měl rozmyslet, zda tato listina je součástí jeho podání a obsahuje skutková tvrzení, nebo je důkazem. Nemůže být totiž současně obojím. Obsahem důkazu nelze nahrazovat skutková tvrzení. Měl-li by soud obsah onoho čestného prohlášení považovat za součást skutkových tvrzení, pak chybí důkaz, který by tato tvrzení prokázal (žalobcem označen nebyl). Nadto ani toto prohlášení neobsahuje skutečnosti shora uvedené. V tomto prohlášení žalobce jen naznačuje své podnikatelské záměry, ty se však evidentně týkají období, které předcházelo vstupu společnosti RegioJet na trh, období, kdy se žalobce ještě teprve rozhodoval o typu vlaků, které nakoupí. Z tohoto prohlášení je nicméně zřejmé, že žalobce musel mít kvůli jednání

s úvěrující bankou zpracovaný podrobný podnikatelský plán s několika možnými variantami budoucího vývoje. Soudu je záhadou, proč žalobce skutečnosti, které musely být součástí tohoto plánu, soudu nesdělil a tento plán soudu jako důkaz nepředložil, když k tomu byl soudem při přípravném jednání výslovně vyzván (nesplnil tudíž ani svou povinnost důkazní).

Žalobce nesplnil svou povinnost tvrzení ani stran skutečností vztahujících se k otázce příčinné souvislosti mezi jednáním žalovaného a škodou, kterou tvrdí. Soud totiž považuje za naprosto nepochybné, že úroveň cen vlakové přepravy na trati Praha – Ostrava, a tedy i žalobcovy hospodářské výsledky ovlivnila v podstatné míře společnost RegioJet a.s. a dává mu v tom za pravdu i obsah posudku, který předložila žalovaná strana a který spíše odpovídá realitě, než žalobcem předložený model, podle něhož by tři urputní konkurenti na trhu ve vší svornosti převáželi cestující (ve všech vlacích a třídách) za ceny odpovídající eliminovatelným nákladům žalovaného. Žalobce se tváří, jako kdyby se společností RegioJet v soutěžním vztahu vůbec nebyl, jako kdyby tato společnost neexistovala. Při svém vstupu na trh nastavil ceny jízdenek nejen pod cenami žalovaného, ale též pod cenami účtovanými RegioJetem. Bylo na žalobci, aby objasnil, že to skutečně bylo kvůli jednání žalovaného a nikoli kvůli cenám stanoveným společností RegioJet. Soud v tomto smyslu žalobce při přípravném jednání vyzval k doplnění skutkových tvrzení, žalobce se však omezil na konstatování, že chování společnosti RegioJet na trhu není pro věc významné, protože tato společnost relevantnímu trhu nedominuje. Toto tvrzení pro posouzení vztahu příčiny a následku mezi jednáním žalovaného a škodou, která žalobci vznikla, jak tvrdí, není dostatečné.

Poučení, jehož se žalobci při přípravném jednání dostalo, bylo, jak již uvedeno, obsahově poučením jak podle § 118b odst. 1 o.s.ř., tak poučením podle § 118a odst. 1 a 3 o.s.ř., tj. též poučením o nebezpečí neúspěchu ve sporu v případě, že nebudou doplněna skutková tvrzení a označeny k nim důkazy. Soud je přesvědčen, že v zájmu zachování rovných pravidel pro obě strany sporu žalobce poučil dostatečně a že mu dostatečně určitě a srozumitelně vysvětlil, jakými úvahami se hodlá ve sporu o náhradu škody řídit. Žalobce poučení soudu neakceptoval a tvrzení vztahující se k výši předpokládaného zisku a příčinné souvislosti ve stanovené lhůtě v potřebném rozsahu nedoplnil, zjevně přesvědčen, že příčinná souvislost není pro spor podstatná (viz jeho návrh předběžné otázky) a ušlý zisk stačí spočítat podle modelu, který nabízí metodický pokyn Evropské komise. Žalobce proto teoretizuje o cenách v úrovni eliminovatelných nákladů žalovaného. Ceny, s nimiž vstoupil na trh, však stanovil však mnohem nižší, než by cenám na úrovni eliminovatelných nákladů žalovaného odpovídalo. V době žalobcova vstupu na trh bylo evidentní, za jaké ceny jezdí RegioJet. Byly to ceny, které tato společnost sama určila. Žalobce se ani nesnažil tvrdit nic o situaci, která by nastala, kdyby (v listopadu 2012) žalovaný jezdil za ceny, které by byly v souladu se soutěžním právem, a RegioJet jezdil za ceny, s nimiž na trh vstoupil, nebo alespoň za ceny, které by z ekonomického hlediska byly v souladu s jeho náklady (tj. nikoli s náklady žalovaného). Tomu by totiž odpovídal pravidelný běh věcí. Netvrdí a neprokazuje, jak by se zachoval, zda by své ceny (ale též podobu svých služeb) přizpůsobil i tomuto dalšímu soutěžiteli a pokud ne – a soutěžil tak skutečně pouze se žalovaným – tak proč vlastně.

Daná situace má skutečně příliš mnoho proměnných, nicméně právě proto, jak již shora rovněž uvedeno, bylo na žalobci, aby poskytl soudu konkrétní tvrzení, o která by soud mohl své další úvahy i svůj postup v řízení opřít. Takový pevný bod však soud postrádá. Na základě ryze hypotetických a realitě nedopovídajících úvah o několika variantách výše možného budoucího zisku nelze řešit spor a stovky milionů korun. Žalobcova tvrzení zůstala nedostatečná, z tohoto důvodu soud žalobu zamítl.

Vzhledem k důvodům, pro které byla žaloba zamítnuta, se soud ve snaze o maximální stručnost svého rozhodnutí nezabýval jinými tvrzeními účastníků a (krom znaleckých posudků) jinými důkazy, které účastníci předložili.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 1 o.s.ř. Žalobce měl v řízení úspěch, má proto právo na náhradu nákladů, které v řízení účelně vynaložil za zastoupení advokátem. Náklady odpovídají odměně advokáta za příslušný počet úkonů právní služby, které v řízení učinil, v sazbě vycházející z tarifní hodnoty sporu (srov. § 6 odst. 1, § 7, § 8 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu). Tarifní hodnotě sporu odpovídá sazba odměny za jeden úkon právní služby ve výši 211.860,-Kč. Zástupce žalovaného převzal zastoupení, podal vyjádření datovaná 22. 1. 2015, 13. 3. 2015, 26. 6. 2015 a 6. 11. 2015 a zúčastnil se přípravného jednání a jednání ve věci samé, učinil tedy celkem 7 úkonů právní služby, z nichž za jeden (účast na přípravě jednání) přísluší odměna ve výši pouhé poloviny sazby (§ 11 odst. 2 písm. g/ advokátního tarifu). K odměně v celkové výši 1.377.090,-Kč byl připočten 7x režijní paušál po 300,-Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu) a 21% DPH 289.629,90 Kč (§ 137 odst. 3 o.s.ř.). Celková výši nákladů je 1.668.819,90 Kč.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku se lze odvolat do 15-ti dnů ode dne doručení k Vrchnímu soudu v Praze prostřednictvím zdejšího soudu.

V Praze dne 10. prosince 2015

JUDr. Monika Vacková, v.r.
soudkyně

Za správnost:
Petra Valtrová